

Handläggare
Anneli Rydström
Telefon: 08-508 22 68

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
2017-02-02

Tryggt boende inom äldreomsorgen

Yttrande till stadsrevisionen, revisorsgrupp 1

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till stadsrevisionen.

Anders Carstorp
stadsdelsdirektör

Marja Kammouna
avdelningschef

Sammanfattning

Revisionskontoret, revisorsgrupp 1, har genomfört en granskning för att bedöma om stadsdelsnämnderna arbetar för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras i enlighet med intentionerna i budgeten för 2016. Granskningen har genomförts i fem stadsdelsnämnder. Revisorerna bedömer att stadsdelsnämnderna arbetar utifrån detta.

Stadsdelsnämnderna har dock kommit olika långt i sitt arbete med att ta fram en särskild rutin för att säkerställa ”Tryggt boende inom äldreomsorgen”, enligt kommunfullmäktiges uppdrag. Vid granskningstillfället hade två av fem stadsdelsnämnder (Hägersten-Liljeholmen och Norrmalm) tagit fram en sådan rutin.

Revisorerna anser att äldrenämnden bör fungera som ett stöd i stadsdelsnämndernas arbete med att ta fram en rutin. Detta för att säkerställa att arbetet bedrivs likvärdigt inom stadsdelsnämnderna.

Äldrenämnden bör också se över och utveckla stadens riktlinjer för handläggning, så att det utgör ett stöd i handläggningen. Bland annat upplever stadsdelsnämnderna att det finns otydligheter kring kriterierna för beviljade av vård- och omsorgsboende och servicehus.

Förvaltningen delar revisorernas bedömningar och slutsatser.

Bakgrund

Revisionsrapporten ”Tryggt boende inom äldreomsorgen” har inkommit till stadsdelsnämnden från stadsrevisionen för yttrande senast den 20 februari 2017. Se bilaga 1.

Verksamhetsmålet för stadens äldreomsorg är att ”alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet”. Ingen äldre med stora omsorgsbehov eller som lider av oro och isolering ska behöva bo kvar i en otrygg miljö mot sin vilja. Alla äldre som är 85 år och söker biståndsbedömt äldreboende som inte beviljas, ska få annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras.

I budget för 2016 har stadsdelsnämnderna fått i uppdrag att ta fram en rutin för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras.

Ärendet

Granskningen

Revisionskontoret, revisorsgrupp 1, har genomfört en granskning för att bedöma om stadsdelsnämnderna arbetar för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras i enlighet med intentionerna i budgeten för 2016.

Granskningen har omfattat stadsdelsnämndernas stöd för handläggning samt alternativ till stödinsatser för tryggare boenden vid avslag av äldres ansökningar om biståndsbeslutade boendeinsatser. Med biståndsbeslutade boendeinsatser avses vård- och omsorgsboende samt servicehus.

Revisionernas granskning har omfattat äldrenämnden samt stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Södermalm, Norrmalm och Hägersten-Liljeholmen.

Intervjuer har gjorts med nyckelpersoner vid äldreförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna. Vidare har aktgranskning ingått med inriktning på avslag av ansökningar om biståndsbedömt boende. Aktgranskningen har avgränsats till att omfatta personer över 85 år.

Revisionskontoret har även tagit del av statistik och informationsmaterial som rör området från berörda stadsdelsförvaltningar. Vidare har revisionskontoret tagit del av studier och forskning inom området.

Resultat, bedömning och slutsatser

Revisorernas bedömning är att stadsdelsnämnderna arbetar för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras.

Det finns vissa skillnader i stadsdelsnämndernas arbetssätt för att säkra behovet av tryggare boende hos äldre.

Samtliga stadsdelsnämnder som ingått i granskningen säkerställer dock att behov av tryggt boende hos stadens äldre över 65 år tillgodoses genom alternativa insatser. Det är den äldres omvårdnadsbehov som styr vilka andra insatser som kan bli aktuella vid avslag om särskilt boende (vård- och omsorgsboende och servicehus) Andra biståndsbedömda insatser kan vara trygghetslarm, hemtjänst eller utökning av hemtjänst och ledsagning. Bostadspassning kan vara en åtgärd för att göra bostaden mer tillgänglig och tryggare.

Stadsdelsnämnderna arbetar med såväl förebyggande insatser som alternativa insatser och information. Informationen som ges till de äldre anpassas till stora delar efter individen.

Av revisorernas aktgranskning av enskilda ärenden och i intervjuerna med nyckelpersonerna framgår att det krävs ett mycket omfattande omvårdnadsbehov för att vård- och omsorgsboende ska beviljas.

Samtliga granskade stadsdelsnämnder uppger att de vid avslag om ansökan om särskilt boende följer upp hur de insatser som istället har beviljats fungerar och om de är tillräckliga. Granskningen visar att det sker uppföljning av att beviljade insatser tillgodoser den äldres behov av vård och omsorg.

Stadsdelsnämnderna bör säkerställa att individuppföljningen sker i samtliga ärenden och dokumenteras, enligt revisorerna.

Äldrenämnden tog under 2015 fram nya riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg. Riktlinjerna antogs av kommunfullmäktige i maj 2015.

Dessa riktlinjer är välkända, men bedöms inte fullt ut utgöra ett stöd i handläggningen och arbetet med de individuella behovsbedömningarna. I granskningen har det framkommit att det råder otydligheter vad gäller kriterierna för beviljande av vård- och omsorgsboende respektive servicehus. Mot bakgrund av att stadsdelsnämnderna upplever att det finns otydligheter kring

kriterierna finns anledning för äldrenämnden att se över och utveckla riktlinjerna, menar revisorerna.

Granskningen visar att det saknas ett stöd för bedömning vid handläggning av boende/trygghetsinsatser för äldre med andra problematiker än enbart omsorgsbehov, t.ex. personer med påtagliga psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik och hemlöshet.

Det saknas även särskilda boendeformer som möter variationen i behov hos äldre. I revisionsrapporten tas upp att utvecklingsarbete kring detta pågår inom ramen för stadens äldreboendeutredning (ÄBO).

Granskningen visar att stadsdelsnämnderna har kommit olika långt i sitt arbete med att genomföra kommunfullmäktiges aktivitet om att ta fram en rutin för att säkerställa att äldre som får avslag på ansökan om särskilt boende erbjuds andra insatser i syfte att skapa ett tryggt boende. Vid granskningstillfället hade två av fem stadsdelsnämnder (Hägersten-Liljeholmen och Norrmalm) tagit fram en sådan rutin.

De granskade stadsdelsnämnderna menar att det saknas en tydlighet om vad rutinen ska omfatta. Revisorerna anser att äldrenämnden mot bakgrund av sitt övergripande ansvar för att samordna stadens äldreomsorg bör fungera som ett stöd i stadsdelsnämndernas arbete med att ta fram en rutin för ”Tryggt boende inom äldreomsorgen”. Detta för att säkerställa att arbetet bedrivs likvärdigt inom stadsdelsnämnderna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg. Pensionärsrådet har informerats den 24 januari 2017.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadens och stadsdelsnämndernas mål för äldreomsorgen är att ”alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet”.

Förvaltningen delar revisorernas bedömningar och slutsatser som redovisas i revisionsrapporten.

Det är angeläget att stadens riktlinjer för handläggning inom äldreomsorgen ses över och utvecklas, så de blir tydliga och utgör ett stöd i handläggningen av enskilda ärenden. Det är särskilt angeläget att förtydliga kriterierna för vård- och omsorgsboende och servicehus. Detta har också tagits upp stadens äldreboendeutredning (ÄBO). Individuppföljningen behöver utvecklas.

Vidare är det viktigt att stadsdelsnämnderna får stöd av äldrenämnden att ta fram en rutin för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras, ”Tryggt boende inom äldreomsorgen”. Detta för att säkerställa att arbetet bedrivs likvärdigt i stadsdelsnämnderna.

Beställarenheten äldre vid Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd har tagit fram en sådan rutin samt informationsmaterial. Dokumenten bifogas.

Boendefrågan för äldre är en viktig fråga och en fråga som ställer krav på en god, hållbar och långsiktig planering. Ett tryggt boende för äldre är en fråga som omfattar många delar och aspekter.

Många äldre vill bo kvar hemma så länge som möjligt och klara sig själva. Den ökade andelen äldre innebära att allt fler äldre kommer att bo kvar i sin bostad, vilket gör att den egna bostaden bli allt viktigare. Tillgängliga bostäder och utemiljöer med närhet till service och mötesplatser för aktiviteter, kultur och gemenskap samt en trygg hemtjänst kan bidra till att ge äldre ökade möjligheter att bo kvar i det ordinära boendet.

Fortsatt inventering av tillgängligheten i det ordinära bostadsbeståndet och åtgärder för att förbättra tillgängligheten är därför betydelsefullt.

En viktig uppgift är att utveckla stadens och stadsdelsnämndernas information och kommunikation kring äldres boende. Någon form av ”Äldreportal/boendeportal” och informationskampanj skulle vara önskvärt, där äldre kan få en bra och tydlig information om olika boendeformer samt få stöd, råd och hjälp kring sina boendefrågor, t.ex. om att kunna byta till en mer tillgänglig bostad eller hjälp med bostadsanpassning. Den enskilde har också ett eget ansvar att se över och planerar för sitt boende, vilket är angeläget att kommunicera om.

En gemensam plattform för information och kommunikation skulle underlätta stadsdelsnämndernas information om ”Tryggt boende”.

Utveckling av vård- och omsorgsboende med olika inriktningar som kan tillgodose olika målgruppers behov, såsom äldre med psykisk ohälsa och/eller missbruk är en viktig fråga.

Bilagor

Handlingarna publiceras på

<http://insynsverige.se/stockholm-hagerstenliljeholmen>

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnds sammanträde den 2 februari 2017.

1. Tryggt boende inom äldreomsorgen, revisionsrapport (nr 6/2016)
2. Beställarenheten äldres rutin
3. Informationen ”Till dig som har fått ett avslag på din ansökan.”